

OPINIA PUBLICĂ DESPRE MARELE PROCES MUNCITORESC DIN 1928 DE LA CLUJ (ASPECTE DIN PRESA VREMII)*

III

La dezbaterile de la Tribunalul Militar din Cluj, s-au înșiruit ca martori ai apărării politicieni de frunte, profesori universitari, înalți magistrați, avocați renumiți, ziariști, dovedind pînă în detalii nevalabilitatea afirmațiilor din cuprinsul rechizitoriului. Numărul martorilor la acest proces-monstru s-a ridicat la aproape 500.

Constantin Vicol, reprezentant al apărării, a dezvăluit esența procesului, arătînd că acesta era rezultatul unei prezentări artificiale a lucrurilor, urmărind, de fapt, nimicirea Sindicatelor unitare. Întrucît tribunalele civile au achitat peste tot Sindicatele unitare, reacțiunea încearcă acum la instanțele judecătorești militare să obțină împotriva lor sentința de condamnare. Acest proces nu constituie nicidecum un fenomen izolat, ci o verigă a unui lanț trist. Deja de 10 ani, avocații apărători ai progresului și dreptății fac continuu drumuri de la un proces muncitoresc la altul. Aceste procese muncitorești par nesfîrșite. În lipsa unor fapte, a unor acuzații concrete, discuțiile în fața Tribunalului se transformă în polemici ideologice. Acuzația neavînd de adus nici un fapt, nici o dovadă concretă împotriva celor implicați în acest proces, apărarea n-a avut ce să combată. În consecință, apărătorul Constantin Vicol nu a cerut nici achitarea acuzaților, nici măcar bunăvoință din partea Tribunalului, ci respectarea legalității în pronunțarea sentinței.

Un alt apărător, Petre Zissu, a analizat din punct de vedere juridic și al științelor sociale acuzațiile împotriva Sindicatelor unitare, punînd astfel sub semnul îndoielii esența rechizitoriului. Referindu-se la apariția industriei moderne și a proletariatului industrial, Zissu a arătat că lupta de clasă este o realitate ce nu poate fi ignorată și care nu poate fi îngrădită prin măsuri penale. Interesele proletariatului industrial, neluînd în considerare deosebirile ideologice, sînt identice, astfel deci este firească tendința de a crea un front unic al mișcărilor sindicale; așadar, acuzarea, atunci cînd vrea să prezinte problema unificării ca „o activitate secretă de subminare“, plutește în vid.

În apărarea acuzaților au mai vorbit apărătorii: Nicolae Stătesou (în legătură cu acțiunea grevistă a metalurgiștilor de la fabrica „Phoebus“), dr. Vasile Kindriș (în apărarea lui Victor Aradi și în legătură cu activitatea Ajutorului Roșu Internațional și a Ajutorului Muncitoresc Român), dr. Adam Popa (în apărarea instituțiilor de cultură muncitorească), dr. Ilarion Popescu, dr. Carol Körner, Toma Dragu, Constantin Paraschivescu-Bălăceanu, dr. Aurel Lazăr, decanul Camerei avocaților din Oradea și Dem. Dobrescu,

* Partea I-a și a II-a vezi în *ActaMN*, XVI, 1979, respectiv XVII, 1980.

președintele Asociației Naționale a Avocaților. Menționăm că majoritatea apărătorilor, deși nu împărtășeau convingerile politice ale acuzaților, s-au ridicat cu fermitate în apărarea lor, vorbind în numele unei asemănări de idei cu ale acelor pe care s-au oferit să-i apere. Ei pledau în numele respectării unor drepturi cetățenești în România, în numele unei democrații burgheze pe care Constituția României din 1923 o proclama. „Am mai spus că în acest proces noi nu apărăm comunismul — declara Dem. Dobrescu într-o scrisoare trimisă redacției „Dimineața” —, ci legalitatea față de comuniști, și legalitatea este a țării, ea este cinstea Statului nostru.”

În apărarea celor mai grav acuzați a luat cuvântul tânărul avocat comunist Lucrețiu Pătrășcanu, devenit ulterior militant de seamă al P.C.R. În cuvântarea sa, bine documentată și logic construită, Lucrețiu Pătrășcanu s-a ocupat de problema ascuțirii luptei de clasă. El a enumerat date statistice pentru a dovedi că, paralel cu adâncirea crizei generale a capitalismului, a crescut neîncetat profitul marilor bănci. Acest profit — arăta Lucrețiu Pătrășcanu — este atât de disproportionat de mare, încât depășește pînă și visurile celor mai lacomi capitaliști din trecutul apropiat. Gradul înalt de concentrare a capitalului constituie cauza creșterii mizeriei muncitorimii, a prigoanei neîncetate împotriva sindicatelor și a instituțiilor muncitorești, fiind în ultimă instanță și explicația acestui proces. Cele înșirate în cuprinsul rechizitoriului împotriva acuzaților nu sînt decît episoade ale luptei de apărare a clasei muncitoare — sublinia Pătrășcanu.

Pentru susținerea apărării s-au prezentat ca martori și au intrat în acțiune și personalități de mare autoritate de peste hotare. Printre alții, dr. Hertzfeld, avocat berlinez, deputat în Reichstag, consulul german dr. Josef Kauntz, ca și publicistul englez R. W. Seton Watson (în scrisoarea adresată primarului Clujului, dr. Teodor Mihali, citată la proces de apărătorul dr. Vasile Kindriș), s-au ridicat în apărarea inculpaților. Marele proces antimuncitoresc de la Cluj din 1928 a stîrnit ecouri și în presa internațională, iar Liga Drepturilor Omului, în frunte cu Romain Rolland și Albert Einstein, și-a ridicat glasul de protest împotriva arestărilor în masă și a metodelor aplicate de organele represive ale statului burghezo-moșieresc. „Dezbaterile procesului actual din Cluj — se arată în telegrama din Paris, semnată de Henri Barbusse, d-na de Saint Prix, d-na Severing și Marcel Wilard — se bazează pe acuzații fanteziste. Acest proces este încă un proces de opinie și un nou atac contra libertății de a gândi. Comitetul pentru combaterea eventualei condamnări a acuzaților care nu s-au lăsat aserviți de dictatura actualului regim, în numele respectului drepturilor omului, pretinde liberarea celor 112 acuzați”.

Presa vremii care s-a ocupat pe larg de acest proces „monstru” a publicat și pledoariile avocaților apărării. În cele ce urmează, spicuim din aceste pledoarii.

Procesul muncitorilor de la Cluj, ziua a VI-a

Cluj 15. La orele 8 și jumătate dimineața au fost reluate dezbaterile procesului muncitoresc. Prezidează d. col. Păcală, comisar regal fiind d. căp. Negulescu.

D. avocat Stătescu ridică un incident de incompetență după care d. avoc. Adam Popa apărătorul lui Victor Aradi ridică un alt incident dovedind că scrierile lui Victor Aradi au fost răspândite în străinătate, iar nu în zona stărei de asediu.

D. av. Petre Zissu ridică alte două incidente, cu privire la existența stărei de asediu la Cluj. Al doilea incident se referă la acuzatul Simó Géza al cărui delict s-a consumat la Tg. Mureș unde nu există stare de asediu.

D. av. Pătrășcanu a cerut achitarea acuzaților, întrucît nu se poate trece la judecarea fondului procesului dacă faptele ce li se impută acestora nu sînt prevăzute în ordonanța definitivă.

Dă ca exemplu pe arestații din Oradea în frunte cu d. Lénárd. Acesta din urmă este acuzat că a șapirografiat un ziar clandestin. În ordonanța definitivă nu se vorbește însă de colportarea ziarului. Arată că syndicatele unitare sînt legal constituite și deci a face parte dintr-un sindicat unitar nu constituie nici un delict.

Arată că d-nii Ghempeți și Avramescu cari fac parte din comitetul ajutor roșu nu pot fi condamnați întrucît instituția acestora de ajutor moral, material și juridic lucrează pentru deținuții politici.

Amintește cazul scriitorului Aradi și cere consiliului să ia act că procesul acesta nu poate fi judecat deoarece nu există alt text de lege decît art. 130 din C.S.M. și 10 proc. penală cari duc la absolvirea acuzaților și la clasarea dosarului.

Comisarul regal în replică a combătut cu vehemență incidentele apărării, cerînd respingerea lor.

D. av. Zissu a demonstrat că textele de legi aplicate acuzaților sînt siluite de ordonanța definitivă. Cere Consiliului să dea un verdict de achitare. D. av. Pătrășcanu a rostit o interesantă pledoarie [...]

I. Ionescu

DIMINEAȚA, an. XXIV, nr. 7820 din 17 septembrie 1928, p. 13, București.

*Fostul prim-ministru a depus ca martor în procesul
de la Cluj*

Ieri au continuat la Cluj dezbaterile marelui proces muncitoresc. Au fost ascultați mai mulți martori printre cari și d. Alexandru Vaida-Voevod, care a declarat, vorbind despre Victor Aradi, următoarele:

După cum în trecut Aradi a fost, în vechea monarhie austro-ungară, pentru drepturile muncitorilor subjugăți, astăzi îmi explic de ce este pentru cei slabi și pentru masele muncitorilor.

Vorbind despre „Ajutorul muncitoresc” d. Vaida spune că atîta vreme cît există constituția care permite activarea cu un anumit program, nimeni nu poate interveni împotriva.

„Eu, continuă d. Vaida, dacă aș fi la guvern, aș guverna prin legi împotriva comuniștilor. Astăzi țara noastră se face de rîs în străinătate”.

La întrebarea inculpatului Aradi dacă d. Vaida știe că au fost schingiuiți oameni în beciurile Siguranței pentru că au luptat împotriva ilegalităților, fostul prim-ministru a răspuns:

E de datoria fiecărui cetățean cinstit să lupte în contra acestor abuzuri!

ADEVĂRUL, an. 41, nr. 13.733 din 26 septembrie 1928, p. 4, București.

*Depozițiile d-lui Ion Clopoțel,
directorul ziarului „Patria” în procesul Victor Aradi*

Cluj, 2 oct. — Consiliul de război se întrunește la ora 9 sub președinția dlui general Păcală. Cel dintâi martor este directorul ziarului nostru, care declară sub jurământ următoarele:

Eram redactor la Românul din Arad cînd în 1912 ne-a sosit proaspăta senzație de la Budapesta: volumul intitulat românește Catarina Doamna Noastră.

L-am citit dintr-o răsuflare și am rămas ca vrăjiți de energia cu care erau osîndite persecuțiile guvernului maghiar și de dragostea învăpăiată față de robii munților apuseni: de moți. În entuziasmul său, șeful-redactor a tradus o serie de fragmente din carte. D. Aradi Victor ne cucerise. Era o competență în problema de naționalitate.

L-am urmărit regulat apoi în paginile revistei de sociologie a dlui Jászi Huszadik Század și am observat, că d. Aradi în decursul peregrinărilor din curiozitate publicistică s-a specializat ca nimeni altul în două probleme cardinale românești: problema moșilor și problema maramurășenilor. A blamat ruina pricinuită de administrațiunile domeniiale ale episcopiei de Alba-Iulia și ale „erarului” în regiunea moșilor, și satrapia lui Pap Simon din Maramurăș. Figura lui Avram Iancu răsare luminoasă, nu ca a unui general al răzvrătiților, ci ca a unui genial om politic. În procesul religios din 1913 din Maramurăș d. Aradi a înțeles perfect sufletul năcăjit al rutenilor cari nu voiau să se lapede de ortodoxie.

În 1921 m-am stabilit în Cluj ca redactor la *Adevărul* și ca profesor.

Am căutat să cunosc pe d. Aradi și multe zile admirabile am petrecut în nesfîrșite discuții asupra problemelor contimporane. Pasiunea de a cerceta viața moșilor n-a slăbit. Aceeași afecțiune față de cei săraci și nevoiași.

După ce am întemeiat în 1924 *Societatea de mine*, revistă cu program inițial de cercetări sociografice, am luat colaborarea Aradi. Timp de 2 ani d. Aradi a fost un colaborator marcant îndeosebi la stabilirea chestionarelor de monografii sociografice.

Pe urmă dsa a întemeiat revista sa *Jövő Társadalom* și drumurile ni s-au despărțit.

D. Victor Aradi este un adevărat om de știință, un sociolog idealist, un om capabil de orice jertfă de sine numai să fie în stare a produce vreo îmbunătățire socială. Este un umanitar de o noblete perfectă, de o bunătate negrăită. Se emoționează pînă la lacrimi de cea mai mică mizerie socială. În sufletul său bate de 20 de ani o caldă inimă pentru suferințele poporului român, cu ale cărui idealuri s-a familiarizat desăvîrșit. Poporul român întreg

îi datorează o recunoștință de totdeauna. Orice persecuție și șicană contra acestui om care n-a cerut nimic nimănui și știe brava o neagră mizerie, este o greșeală de neîngăduit.

Președintele, avocatul dr. Adam Popa, d. Victor Aradi și un muncitor ungur adresează o mare sumă de întrebări martorului Ion Clopoșel cu privire la activitatea dlui Victor Aradi în ultima vreme, la cari d. Clopoșel răspunde în esență:

— Am participat la conferința dlui Aradi la clubul social-democrat despre Avram Iancu și revoluția din 1848, în decursul căreia a citit documente de rară valoare, cari ar face mândria oricărei biblioteci a Statului.

— D. Victor Aradi va avea curajul să-și exprime opinia, fără teamă.

— Un sentimentalism organic îl face pe d. Aradi să rămână stăruitor același prieten al celor suferinzi.

— Ca om de știință d. Aradi are dreptul să se informeze din orice cărți și ziare, așa cum și în biblioteca mea se găsesc cărți puse la index de unguri. În lipsa unei publicități, nu se pot ști cari sînt publicațiunile interzise, iar pentru omul de știință toate prezintă interes.

Îl cred pe d. Aradi complet nevinovat și incapabil să se dedea la acțiuni subversive.

Depozițiile dlui Clopoșel au durat o oră.

DEPOZIȚIA ZIARISTULUI

Dr. KÁDÁR IMRE

A depus apoi ca martor ziaristul d. dr. Kádár Imre, directorul foii *Mai Világ*. Dsa a arătat, că Aradi Victor a contribuit esențial în vechea Ungarie la era nouă de a da importanță mare problemei de naționalitate română. Într-o conferință la Budapesta în 1918 a criticat violent stările din Rusia bolșevică. Aradi nu este nici socialist, nici comunist, nici anarhist, ci criticist, profesează o filosofie a sa proprie de atitudine critică față de capitalism.

PATRIA, an. 10, nr. 215 din 3 octombrie 1928, p. 6, Cluj.

Pledoaria d-lui avocat C. Vicol

În atențiunea încordată a sălei președintele consiliului dă cuvîntul d-lui avocat C. Vicol, care deschide șirul pledoariilor.

„Misiunea avocaților în acest proces, începe d. Vicol, este foarte dificilă deoarece trebuie să facem cunoscut acestei înalte instanțe judecătorești mentalitatea proletarietului, o clasă cu totul străină de sufletul și concepțiunea de viață a d-voastră.

Numai dacă veți privi prin această prismă, veți putea aduce o soluționare dreaptă a acestui proces și în conformitate cu jurămîntul pe care l-ați depus.

Scopul ce se urmărește în acest proces, nu este cel obișnuit într-un proces penal, adică pedepsirea unui infractor, pentru infracțiunea comisă de el. Aci se urmărește un scop dincolo de consecințele firești ale unei sentințe judecătorești. Nu este nimic altceva decît o cursă ce se întinde acestei instanțe judecătorești, de a constata ceea ce tribunalele ordinare n-au putut

constata timp de zece ani, că sindicatele unitare fac politică de partid, și prin aceasta a se justifica o dizolvare a lor pe cale administrativă.

Acest proces nu este în consecință, decît încercarea unei coterii politice, care departe de-a apăra interesele permanente ale neamului nostru, apără epoca acumulării primitive a capitalului.

Acuzații din diverse orașe ale țării sînt tîrîți în fața aceleiași instanțe și confundați sub aceleași învinuiri, fără nici o selecționare a probelor, și fără nici o cunoștință oricît de elementară de aspirațiunile și manifestările proletariatului.

După această introducere d. avocat C. Vicol face o lungă demonstrațiune a procesului de dezvoltare a proletariatului, arătînd cît de firești sînt luptele muncitorimei și cît de juste sînt revendicările sale economice.

Parte din acești acuzați, continuă d-sa, sînt aduși aci pentru ideile lor politice.

Se încearcă a se opune gîndirei, silnicia și brutalitatea închisorilor, însă nimeni nu poate crede că prin aceasta se va tăia firul dezvoltării eticei proletare.

Timpul este destinat să hotărască dacă ideile ce acești oameni au propagat, au fost cele juste sau nu.

Nici o lege nu poate împiedeca fireasca dezvoltare a unei clase ce-și afirmă existența. Dealtfel constituția, oricît de criticată ar fi, garantează tuturor prin art. 25 libera propagare a ideilor sale.

„A fost aci un martor, spune vorbitorul, fost prim-ministru al țării, d. Vaida, care a cerut o lege care să oprească pe orice comunist să-și propage ideile.

A recunoscut deci că actualmente nu există nici o lege în acest sens.

Martorul a greșit pentru că nu este un om de legi. Ar fi știut altfel, că atît timp cît avem un monarh minor, Constituția nu se poate schimba și în consecință nici o lege nu se poate face care să poată opri libera propagare a ideilor, fără ca ea să nu fie anticonstituțională.

DIMINEAȚA, an. XXIV, nr. 7845 din 12 octombrie 1928, p. 10, București.

*În procesul de la Cluj, azi dimineață și-au susținut
pledoariile trei apărători*

Cluj. (De la corespondentul ziarului *Brassói Lapok*). Astăzi, la procesul-monstru comunist, în numele apărării și-a susținut pledoaria avocatul dr. Vasile Chindriș. Ca apărător al lui Aradi Viktor, el s-a referit în primul rînd la acuzațiile privitoare la acesta. A prezentat biografia și activitatea deosebită a lui Aradi, care a obținut realizări incontestabile, în interesul poporului român din Transilvania. Consideră ca imposibil că acum acest om ar fi activat împotriva poporului și statului român. Accentuînd faptul că în privința vinovației lui Aradi nici ancheta și nici procesul nu au putut aduce probe, cere achitarea sa.

După aceasta, avocatul clujean Adam Popa și-a susținut marea sa pledoarie de trei ore. El a început prin a demonstra că nici în cazul lui

Aradi și nici în cazul celorlalți acuzați paragrafele unu și unsprezece din legea ordinii publice, invocate de către procuror, nu pot fi aplicate. În cursul procesului s-a dovedit nu faptul că Aradi și colegii săi au pregătit revoluție, ci tocmai contrarul. Acuzații au depus o activitate pentru ca, prin acordarea a diferite ajutoare muncitorești, să se canalizeze nemulțumirea generală de clasă.

A luat apoi rînd la rînd capetele de acuzație și a afirmat că acestea nu au fost rostite în baza legilor țării. Siguranța a prezentat împotriva lui Aradi, ca probă principală, o fotografie, care a apărut exact în mod identic în revista franceză l'Illustration. Toată lumea știe că l'Illustration intră liber în România, Aradi, prin urmare, este acuzat pentru faptul că a păstrat o asemenea fotografie, pe care orice cetățean ar fi putut-o procura, dacă și-ar fi dat silința să caute numărul respectiv al revistei la oricine care se ocupă cu difuzarea presei. Prezintă activitatea lui Aradi și citează o serie de exemple din care rezultă că activitatea similară a scriitorilor români nu a provocat procedură penală, ba dimpotrivă, a adus recunoștință respectivilor scriitori [...].

Următorul la cuvînt a fost tînărul avocat bucureștean Zissu, care, în decursul dezbaterilor, a fost cel mai activ dintre apărători și care, prin întrebările sale bine plasate, nu o dată l-a derutat chiar pe procurorul însuși. Zissu își începe pledoaria astfel:

„Fiat Justitia, pereat mundus!“ Nu vrea să vorbească mult, ci, de la bun început, cere tribunalului achitarea fără rezerve, chiar dacă se dărimă țara din această cauză. Nici nu e nevoie de prezentarea în amănunt a substanței procesului, deoarece acuzația se bazează pe temelii atît de labile, încît nici nu merită a fi prea vîrtos respinsă. Ridică probleme de ordin social, pe care le dezbate mai detaliat, iar la sfîrșitul analizei demonstrează că mișcările muncitorești sînt produse obiectiv necesare ale marii industrii moderne. Constată faptul că muncitorii tind să obțină o înmîurire asupra vieții politice, dar și aceasta numai pînă la a-și cîștiga drepturile. Nu există aici nici o acțiune condamnatibilă și, în consecință, pentru acestea tribunalul nici nu poate pronunța vreo sentință, cu cugetul curat. [...]

BRASSÓI LAPOK, an. XXXIV, nr. 234 din 13 octombrie 1928, p. 6, Brașov.

Procesul muncitoresc

— *Strălucita pledoarie a d-lui avocat dr. Aurel Lazăr* —

Cluj, 13. — Ședința se deschide la orele 9 a.m. D. avocat Bretan apără pe inculpatul inginer Francisc Ferud. Vorbesc dnii avocați Bartha și Paraschivescu-Bălăceanu, cari cer verdict de achitare.

PLEDOARIA DLUI dr. AUREL LAZĂR

D. avocat dr. Aurel Lazăr ia cuvîntul arătînd că în pledoaria ce o face nu va expune decît realitatea în adevăratele ei culori. Spune că se teme că în locul acuzațiilor de azi, pe banca acuzării viitorul să nu aducă în fața areopagului lumii demnitatea noastră națională.

Vorbește despre procesul memorandiștilor cari au fost condamnați pentru că trebuiau să devină martiri.

Dsa cere comisarului să arate probe, nu simple afirmații ca în rechizitoriu.

D. dr. Lazăr spune că dacă se studiază istoria muncitorimii, se constată că este istoria mizeriei și a tuturor opresiunilor.

În acest caz ochii judecătorului vor privi prin prisma milei. Insistă asupra concepțiilor marxiste.

Cel ce ridică esafodajul acestor procese, nu are simț românesc, nu cunoaște sufletul românesc [...]. Distinsul apărător citează din „Împărat și proletar” de Eminescu, afirmând că ce s-a spus aici în câteva versuri, cuprinde ceea ce a zis și Karl Marx, Engels și alții.

Mersul dezlegării marilor probleme sociale nu se poate opri.

În societatea omenească este o revoluție continuă, pe care n-o vedem, o revoluție condusă de legi eterne. D. dr. Aurel Lazăr, arătând apoi cum acuzații nu poartă nici o vină, achitarea lor impunându-se, își încheie strălucita pledoarie la orele 2 d.m.

PATRIA, an. 10, nr. 225 din 14 octombrie 1928, p. 6, Cluj.

Procesul muncitoresc

— *D. dr. Aurel Lazăr își termină strălucita pledoarie
Apărarea dlui Dem. Dobrescu —*

Cluj, 15. — Ședința se deschide la orele 9 a.m.

D. avocat dr. Aurel Lazăr își continuă pledoaria. Face caracterizări personale inculpaților pentru a le evidenția nevinovăția. Vorbește despre încăierarea produsă cu ocazia grevei de la fabrica „Phoebus”, arătând-o ca pe o simplă contravenție, iar nicidecum crimă. Dsa aduce la lumină activitatea drului Rozvan în calitate de jurisconsult muncitoresc, afirmă că toate faptele sale nu pot fi calificate ca în ordonanța definitivă. Rapoartele Siguranței nu pot fi luate drept dovezi, întrucât sînt făcute de oameni fără autoritate morală.

Depozițiile lui Keresturi Olteanu nu pot fi luate în considerare, căci este, pentru Oradea, un lepros al societății. Faptele inculpaților dr. Rozvan, Czeller, Ulmann nu sînt infracțiuni penale de lege.

D. dr. Lazăr susține completa nevinovăție a lui Victor Aradi, a cărui activitate filoromână este destul de cunoscută, iar la acest proces a fost subliniată de mulți martori buni români. Nu merită să figureze în proces. Achitarea lui se impune. Dr. Szántó și Kertész nu au la dosar nici o acuză întemeiată. Cere achitarea lor cît și a celorlalți inculpați.

După această strălucită apărare, ilustrul român dr. Aurel Lazăr își sfîrșește pledoaria cu cuvintele dlui Iuliu Maniu: „După război multe popoare s-au ridicat, numai poporul român s-a nefericit, din cauza sistemului guvernării partidului liberal”.

PLEDOARIA DLUI AVOCAT DEM. DOBRESCU

D. avocat Dem. Dobrescu declară de la început că acesta este procesul în care vede conspirator pe Rontău (factor poștal, cel mai puțin culpabil) și acuzator pe Keresturi Olteanu.

Noi am jurat — spune dsa — că vom păstra legalitatea și dacă nu vom păstra legalitatea, numai atunci vom ajunge la anarhie. Împotriva proceselor de acest fel, protestează națiunea română.

Muncitorimea este dată în judecată pentru că se organizează.

Muncitorimea totdeauna a luptat pentru a-și câștiga dreptul la viață. În țara românească ea este scoasă afară din lege, pentru că în țara noastră ilegalitatea este lege. Dacă cerem legalitate, sîntem bolșevici.

Pericolul este tocmai această mentalitate greșită a guvernului, de aceea s-a creat o atmosferă de simpatie în jurul acestui proces.

D. Dobrescu trece apoi la faptele inculpaților spunînd că prin nici o modalitate nu pot fi încadrate în articolele de lege menționate de acuzare. Pentru idei și visuri nimeni nu poate fi inculpat.

O teorie nu poate fi condamnată. Deci nici comunismul. Teoria revoluției nu poate fi pedepsită.

Cel mai mare revoluționar a fost Iisus Christos.

Apără pe singuraticii acuzați. Despre Victor Aradi spune, este un om al cinstei și al consecvenței, care sub unguri a fost considerat ca dușman al Ungariei, pentru filo-românismul său, iar azi, pe nedrept se găsește în acest proces deși nu are nici o vină.

Protestează în numele civilizației și al umanitarismului pentru acești oameni de pe băncile acuzării.

Onor. consiliu, — spune distinsul apărător d. Dem. Dobrescu — că țină cont strict de legalitate.

PATRIA, an. 10, nr. 227 din 17 octombrie 1928, p. 4, Cluj.

Procesul muncitoresc din Cluj

Cluj, 12. — Ședința se deschide la orele 8 și jumătate dimineața. Vorbește d. dr. Kindriș, după care se dă cuvîntul d-lui dr. Adam Pop — Cluj.

Acesta arată un număr din cunoscuta revistă franceză „Illustration”, în care este reproducă o fotografie, reprezentînd o scenă din revoluția chineză. O fotografie identică se află anexată și la dosar, constituind actul cel mai subversiv.

D. Pop termină pledoaria cerînd achitarea lui Victor Aradi și a celorlalți acuzați.

D. Petre V. Zissu, apărătorul lui Coloman Müller, al lui Dan Ștefan, Kahana Liliana, Czeler etc., arată că mecanismul ordonanței definitive este același întrebuintat în toate procesele muncitorești. Se face confuzie voită între diversele manifestări ale luptei de clasă.

Face o incursie în domeniul marxismului. Apoi arată că cele trei manifestări ale proletariatului: în ordine politică, economică și culturală, sînt toate bazate pe lupta de clasă.

Oricît s-ar încerca să se oprească proletariatul de a-și crea o cultură proprie, oricîți funcționari s-ar pune la vamă ca să oprească intrarea în țară a anumitor cărți socotite subversive, cultura proletară va învinge.

Arată apoi că sindicatele unitare au reușit să clădească în Transilvania șapte căminuri muncitorești, adevărate clădiri monumentale.

Se ocupă apoi de învinuirea că sindicatele sînt afiliate Moscovei. Este știut că o afiliere nu se poate face în secret, fără consultarea maselor muncitorești. Sindicatele unitare stau pe baza rezoluției luată în congresul de la Sibiu în 1922, cînd s-a hotărît independența față de orice partid politic.

D. avocat Petre Zissu începe apoi apărarea individuală a muncitorilor. Se ocupă de cele șapte capete de acuzare contra lui Coloman Müller, pe care le socoate lipsite de seriozitate. Între altele este acuzat că s-a afiliat comitetului anglo-rus pe timpul cînd acest comitet nici nu mai exista. De altfel comitetul acesta n-a avut scopuri politice, ci numai economice.

Kahana Iuliana nu are altă vină decît că este soția unui revoluționar închis la Doftana. Ea a scris în străinătate, cerînd ajutor pentru soțul său. Aceasta s-a interpretat ca o asociere cu persoane din străinătate spre a răsturna ordinea în stat.

Apărătorul termină, cerînd achitarea muncitorilor.

DIMINEAȚA, an. XXIV, nr. 7847 din 14 octombrie 1928, p. 4, București.

Procesul muncitoresc din Cluj

Ședința se deschide la orele 8 jum. sub președinția d-lui general Păcală.

D. avocat dr. L. D. Pătrășcanu își începe pledoaria în atenția încordată a sălei. D-sa pledează pentru cel mai interesant grup din proces — grupul comuniștilor „Clandestiniști” reprezentați prin Imbri Petre, profesoara Haia Livsitz, Lénárd Árpád, soldatul Lázár Odön, Senkovici și alții.

D-sa declară că procesul care se desfășoară de 5 săptămîni în fața consiliului de război, este un proces pur politic și nu un „complot” bolșevic cum se înșinuează în fiecare zi.

În încheiere d. dr. L. D. Pătrășcanu se adresează consiliului, că față în față stau două clase sociale, se cere un verdict de condamnare împotriva reprezentanților muncitorimei, pentru a statua un exemplu, că împotriva regimului de exploatare și ilegalitate, nimeni și niciodată să nu îndrăznească să lupte.

D. Toma Dragu își începe pledoaria arătînd că în acest proces se apără drepturile cetățenești și libertățile proletariatului.

Procesul a fost înscenat de o categorie politică parazitară care ne guvernează: Partidul Liberal — care are în trecutul său crime împotriva muncitorimei; înseamnă astăzi încă una.

Demonstrează apoi cu numeroase și documentate texte juridice — care deșteaptă atenția întregii săli — cum trebuiesc interpretate legile penale și

arată caracterul lor restrictiv. Sînt sigur că mîine, cînd teoria va decide, proletariatul va conduce mult mai bine destinele omenirii.

Nu vă lăsați influențați de nimeni, și prin verdictul dv., stabiliți o eră de legalitate în această țară.

DIMINEAȚA, an. XXIV, nr. 7848 din 15 octombrie 1928, p. 7, București.

Marele proces muncitoresc de la Cluj

PLEDOARIA D-LUI DR. AUREL LAZĂR

D. Dr. AUREL LAZĂR începe prin a protesta împotriva „așa-zisei prese românești”, care caută să creeze o atmosferă ostilă acuzaților, voind să influențeze atît opinia publică, cît și conștiința judecătorilor. Este un sistem acesta, ca niciodată chestiunile muncitorești să nu fie discutate cu obiectivitate. S-a cerut o mie de ani închisoare pentru acuzați. Aceste vorbe nu sînt fraze simple.

Amintește că în aceeași sală s-a dezbătut marele proces al Memorandului. Și acela era proces de idei. Banca acuzaților este locul de încercare al ideilor noi. În trecutul nostru românesc am luat parte la multe procese — spune oratorul — și luptătorii au fost condamnați. Prin aceasta însă se creează martiri.

Din studierea dosarului, din ordonanța definitivă și din rechizitoriul comisarului regal nu se găsește nici un fapt care să intre în cadrul legilor noastre. Vorbitorul analizează ordonanța definitivă, arătînd numeroase contradicții.

CENZURA ȘI STAREA DE ASEDIU SÎNT ILEGALE

În altă ordine de idei spune că cenzura și starea de asediu sînt ilegale. Nu numai muncitorii, dar și țărani trebuie să vie la Cluj pentru a fi judecați de consiliile de război. La sistemul acesta de înfricoșare a țăranilor și muncitorilor se mai adaugă sistemul jandarmeriei și siguranței generale.

Acuzarea se întemeiază pe procesele verbale de la siguranță și pe depozitiile martorilor. Nici unele nici ceilalți nu pot forma însă o acuzație.

Mai departe d. Aurel Lazăr se ocupă de chestiunea muncitorească pe care o numește chestiune vitală a țării noastre. Face teoria științifică a revoluției. Vorbește de chestiunea sindicală și recunoaște dreptul pentru muncitori de a se organiza în syndicate pe baza luptei de clasă. Syndicatele trebuie controlate de ministerul muncii și nu de poliție. Vorbește de înscenările siguranței cînd un manifest fără tipografie, care formează însă corpul delict la dosar.

D. comisar regal protestează, spunînd că există o sentință pe baza acestui manifest.

Vorbînd de greva de la Phoebus, d. Aurel Lazăr prezintă un certificat oficial de la inspectoratul muncii, prin care se constată că muncitorii au declarat greva legal.

Mai departe vorbește despre d-nii dr. Rozvan, Czeller, dr. Santo, dr. Kertész, Ulmann și Blert, consilieri comunali în Oradia, membri ai blocului muncitoresc.

Face analiza juridică a procesului și spune: „Muncitorii astăzi stau mai mult pe banca acuzaților, decât la muncă”.

Termină, cerînd achitarea.

D. Aurel Lazăr a vorbit timp de șapte ore.

PLEDOARIA D-LUI DEM. DOBRESCU

Începe prin a arăta că prin procese de felul acesta se creează martiri. În alte țări în procesele comuniste se aduc acuzații serioase. La noi, copilării ridicole care revoltă lumea și aduc simpatii pentru comuniști.

Declară că va apăra pe acuzați în numele legalității și în numele ordinii juridice. Dacă procesul ar fi judecat de instanțele obișnuite, ar fi reclamat la ministerul de justiție pe procurorul care ar fi deschis acțiune pentru asemenea chestiuni neserioase.

Dealtfel de doi ani este pendinte la tribunalul Ilfov procesul pentru desființarea sindicatelor, dar ministerul nu îndrăznește să-l judece. De frica instanțelor ordinare a venit la consiliul de război, ca să tacă din armată călăii muncitorilor.

Face o caldă apărare pentru legalitate.

Procese de felul acesta au ridicat în contra noastră întreaga lume civilizată. Sînt procese spectaculoase, cu sute de acuzați, care nu fac alta decât să dea argumente vrăjmașilor noștri. Ei spun că noi nu putem ține noile provincii decât cu stare de asediu, pentru a înăbuși comploturi grozave.

Arată după aceea că în toate vremurile clasele guvernante au recurs la mijloace de asuprire a clasei oprite. Dar prin aceasta tocmai împingeau la revoluție.

Vorbește despre drepturile ce s-au dat în decursul vremurilor muncitorilor, tocmai pentru a-i împiedica de la revoluție. Burghezia inteligentă a văzut că trebuie să bată în retragere, în ordine.

Analizează legile pentru muncitori în țara noastră, unde ei sînt considerați ca animale. Acum muncitorii s-au organizat și au ajuns o forță politică către care s-au adresat toate partidele politice. Au fost însă refuzate, ca reacționare. Critică spiritul polițist care declară de bolșevic pe oricine cere legalitate față de muncitori. Toate noile provincii, pentru că au spirit de legalitate, sînt declarate bolșevice. Li se desființează sindicatele, grevele se persecută și legile muncitorești sînt călcate în picioare.

ACUZAȚIILE SÎNT NESERIOASE

Arată după aceea pentru ce motive sînt acuzați muncitorii în acest proces: unul pentru că a fost la Viena, altul pentru că a primit o scrisoare sau a avut întîlniri cu socialiști în străinătate. Nu se poate aduce nici o vină serioasă. Unii sînt dați în judecată ca revoluționari pentru că și-ar fi

botezat copiii în sens bolșevic ceea ce constituie o adevărată rușine pentru ordonanța definitivă.

Sînt dați în judecată și oameni cari au strîns ajutoare pentru familiile celor condamnați. După această concepție barbară, odată cu acuzații trebuie distruși copiii și familiile lor.

Ca o dovadă a ilegalității, d. Dem. Dobrescu comunică un fapt caracteristic. Siguranța din București a confiscat manuscrisul pledoariei avocatului C. Vicol, atacînd în felul acesta dreptul unui avocat. Declară că va protesta contra acestei ilegalități, mai cu seamă că avocatul fusese felicitat de d. general pentru pledoaria sa.

Mai spune că a auzit că s-a confiscat și rechizitoriul d-lui comisar regal.

D. Dem. Dobrescu termină amintind că procesul se judecă în sala Memorandului, unde o națiune comitea o nedreptate față de alta. Să nu se facă și acum o nedreptate asemănătoare, condamnîndu-se oameni nevinovați.

DOUA DECLARAȚII

D. dr. Herzfeld membru al Înaltei Curți de justiție politică din Lipsca prezintă apoi consiliului două declarații, una privitoare la organizarea ajutorului roșu în Germania, organizație din care fac parte cele mai distinse figuri ale științei și literaturii germane, între alții Max Reinhard, Albert Einstein, Heinrich Mann etc. Cealaltă din partea editurii Malik-Verlag din Berlin.

În ședința următoare va vorbi în replică d. comisar regal și apoi d. avocat Vicol. Pentru joi se așteaptă sentința.

DIMINEAȚA, an. XXIV, nr. 7851 din 18 octombrie 1928, p. 1C, București.

ÎNAINTE!

Sentința dată în procesul de la Cluj, este o sentință de răzbunare. Neputînd să lovească în organizațiile de luptă ale clasei muncitoare, a lovit în militanții lor, care au avut curajul nu numai să se apere cu demnitate pe ei și convingerile lor, dar și să facă, de pe banca acuzării, procesul monstruoasei alcătuiri sociale de astăzi.

Acuzarea a capitulat rușinos în fața sindicatelor unitare, cerînd ea singură scoaterea lor din cauză. Și tot atît de rușinos a trebuit să capituleze și față de Blocul Muncitoresc-Țărănesc și de Ajutorul Muncitoresc Internațional, prin achitarea celor mai mulți din militanții lor.

Aceasta dovedește că intervenția energetică și solidarizarea muncitorimii din întreaga țară cu tovarășii de pe banca acuzării, a reținut mîna oligarhiei, ce se pregătea să lovească și mai tare.

Dar neputînd să izbească în organizațiile legale, de masă și de clasă, ale muncitorimii, oligarhia a căutat să se răzbune, prin justiția ei de clasă și în măsura în care a putut împotriva celor mai valoroși militanți ai acestor organizațiuni. Și aceasta nu a fost prin cuantumul pedepsei cu închisoarea, cît

prin mulțimea anilor de interdicție în exercitarea drepturilor politice și prin zecile de mii de lei amendă pentru fiecare în parte.

Cu procedeul acesta, meschin și laș, oligarhia voiește să scoată din luptă pe conducătorii muncitorimii.

Dar o asigurăm că socotelile îi vor ieși pe dos. Loviturile pe care ea le crede nimicitoare, au tocmai darul contrariu de a face ca din sânul clasei muncitoare, exploatate și prigonite, să iasă noi și inepuizabile cohorte de luptători.

Împotriva Ajutorului Roșu, care duce o acțiune tenace contra terorii și exterminării revoluționarilor închiși, oligarhia s-a răzbunat de asemenea cu rigoare, condamnând pe tov. Avramescu la 3 ani, iar pe tov. Șt. Foriș, în contumacie, la 10 ani închisoare, plus zeci de ani de interdicție și zeci de mii de lei amendă pentru amândoi.

Dar și cu mai multă furie a lovit în Partidul Comunist și în Tineretul Comunist, ai căror reprezentanți pe banca acuzării au avut curajul să afirme cu tărie convingerile lor revoluționare și să apere aceste două organizațiuni, cărora de la 1924 încoace, oligarhia le-a răpit posibilitatea de activare pe căile legale. Pentru această demnă atitudine, acești tovarăși, printre care Haia Lipșiț, Imbre Petre, Sencovici, Matei Neuman, au primit de la 6—9 ani închisoare fiecare în afară de amenzi și interdicție.

Nu sîntem însă la prima sentință împotriva organizațiilor muncitorești, nu sîntem la prima întemnițare a militanților lor. Sentința de la Cluj e numai o verigă din vechiul și neîntreruptul lanț de prigonire a celor care pe frontul proletar, stau în primele rînduri ale luptei de clasă.

Dar după cum toate sentințele de pînă acum, cu toate jertfele costisitoare ce au trebuit să fie aduse, n-au putut să extermin mișcarea muncitorească din România, tot așa, sentința tribunalului militar de la Cluj, nu-și va ajunge ținta pe care și-a propus-o oligarhia. Rădăcinile acestei mișcări sînt prea adînc înfipte în structura nedreaptă a orînduirii sociale actuale, pentru ca sărmanele săgeți pornite din tabăra celor sortiți de Istorie ca în curînd să le apună steaua s-o poată clătina în temelile ei.

De aceea, trimițînd salutul nostru călduros și fratern tovarășilor care pășesc pe porțile închisorii în urma sentinței de clasă de la Cluj, îi asigurăm, că noi, cei rămași afară, vom duce înainte steagul pe care stă scris cu litere muiate în sîngele martirilor: dezrobirea clasei muncitoare de sub jugul mileriei exploatare.

PLEDOARIILE

Miercuri 9 octombrie au început pledoariile avocaților. Au ținut o săptămînă încheiată. S-au perindat la banca apărării figuri ilustre ale barourilor din Ardeal și București, demonstrînd cu mare bogăție de argumente — unii din punct de vedere juridic, alții din punct de vedere politic și social — că toate acuzațiile din ordonanța definitivă n-au nici o bază, de nici un fel, pe care să se poată sprijini o eventuală condamnare.

Avocații Vicol, Aurel Lazăr, Paraschivescu-Bălăceanu, Petre Zisu, tov. nostru L. P. Pătrășcanu, Toma Dragu, Dem. Dobrescu, au ținut cuvîntări de o înaltă elocvență și profunzime juridico-politică, sub care s-a năruit

întreaga înscenare din ordonanța definitivă, iar comisarul regal s-a văzut silit să declare în timpul pledoariilor că retrage multe din acuzațiile conținute în ordonanțe.

Sîntem cei dintîi care să regretăm că, din lipsă de spațiu, nu putem reda decît un succint rezumat al pledoariilor dezvoltate.

Apărătorii acumulării primitive a capitalului
Pledoaria avocatului C. VICOL

Seria pledoariilor a deschis-o avocatul Vicol, care, în două ședințe consecutive, a rostit o magistrală cuvîntare, pentru care a fost viu felicitat de numeroșii avocați prezenți și de public.

În esență, d-sa a spus următoarele:

Scopul ce se urmărește în acest proces, nu este cel obișnuit într-un proces penal, adică pedepsirea unui infractor, pentru infracțiunea comisă de el. Aci se urmărește un scop dincolo de consecințele firești ale unei sentințe judecătorești. Nu este nimic altceva decît o cursă ce se întinde acestei instanțe de a constata ceea ce tribunalele ordinare n-au putut constata timp de ani întregi, că syndicatele unitare fac politică de partid, și prin aceasta a se justifica o dizolvare a lor pe cale administrativă.

Acest proces nu este în consecință, decît încercarea unei coterii politice, care departe de-a apăra interesele permanente ale neamului, apără epoca acumulării primitive a capitalului.

Acuzați, din diverse orașe ale țării sînt vîrîți în fața aceleiași instanțe și confundați sub aceleași învinuiri, fără nici o selecționare a probelor, și fără nici o cunoștință oricît de elementară de aspirațiunile și manifestările proletariatului.

După această introducere, avocatul Vicol face o lungă demonstrațiune a procesului de dezvoltare a proletariatului, arătînd cît de firești sînt luptele muncitorimei și cît de juste sînt revendicările economice.

Acuzații, continuă d-sa, sînt aduși aci pentru ideile lor politice.

Se încearcă a se opune gîndirii, silnicia și brutalitatea închisorilor, însă nimeni nu poate crede că prin aceasta se va tăia firul dezvoltării etice a proletare.

Nici o lege nu poate împiedeca fireasca dezvoltare a unei clase ce-și afirmă existența. Dealtfel constituția, oricît de criticată ar fi, garantează tuturor prin art. 25 liberă propagare a ideilor ce împărtășesc.

Syndicatele unitare nu pot fi dizolvate
Pledoaria avocatului P. Zissu

Acest proces este un complot al exploatatorilor contra exploatăților, contra celor care cred și luptă pentru o lume mai bună.

În ordonanța definitivă nu se cuprind decît vagi și confuze afirmațiuni principale. Într-un singur punct însă se merge drept la țintă: „Syndicatele Unitare trebuiesc dizolvate”. Cu o singură frază se demască complet scopul acestui proces.

Afirmațiunea d-lui comisar regal că lupta de clasă poate constitui o infracțiune este o naivitate, care ne dă măsura seriozității acuzațiunilor aduse în acest proces.

Cum se pot considera ca infracțiuni fenomenele naturale? Cum se pot pedepsi vântul, ploaia, furtuna și trăznetul? Tot așa și cu lupta de clasă, care este un fenomen inerent societății capitaliste.

Sindicatele își trag puterea de rezistență și de realizare din această luptă de clasă și dacă ele părăsesc acest drum, degenerază și pier. Dovadă, sindicatele amsterdamiste, care, conduse de șefi reformiști, lipsiți de încredere în puterea de realizare a muncitorimii degenerază, neîndeplinind alt rol decât acela de a opri proletariatul de la o luptă hotărâtă pentru revendicările sale.

În opoziție cu sindicatele amsterdamiste, sindicatele unitare duc o luptă intransigentă de clasă pentru apărarea intereselor muncitorimii. Sindicatele unitare nu disprețuiesc reforma, dar preferă s-o cucerească prin luptă, fiindcă numai astfel o pot menține și transforma în realitate. Pentru această atitudine hotărâtă și eficace a sindicatelor unitare, se cere dizolvarea lor, acuzându-le că ar fi afiliate Moscovei, că ar complota contra siguranței statului. Muncitorimea are dreptul să se organizeze cum vrea pe scară internațională, a fost însă întotdeauna împiedecată s-o facă. Numai cei ce vor, nu știu că sindicatele unitare sînt independente de orice partid politic și, deocamdată, de orice internațională sindicală. Aci în Cluj, conducătorii social-democrați cu ajutorul poliției și în contra maselor muncitorești au spart în 1923 unitatea sindicală, voind să aservească sindicatele politicii de partid și să le afilieze internaționalei reformiste de la Amsterdam.

Din aderarea sindicatelor unitare la comitetul Anglo-Rus, li se face un cap de acuzare. Dar ce era acest Comitet, decât o formație sindicală care avea ca bază și ca scop: lupta de clasă, independența față de orice partid politic și democrația muncitorească în sinul sindicatelor? Dar de aproape 2 ani de zile, comitetul Anglo-Rus s-a dizolvat, tot din vina conducătorilor reformiști. Cum se poate deci susține în ordonanța definitivă afilierea la un comitet inexistent?

S-a mai adus acuzația sindicatelor unitare că prin activitatea culturală ce o desfășoară, subminează ordinea în stat. Numai acei ce au o aversiune înăscută pentru litera scrisă, ignorează existența unei culturi proletare specifice, născută în mod firesc din lupta de clasă. Acei care pretind că și domeniul cultural poate fi încercuit în legi represive, vor fi cu siguranță zdrobiți de tendința spre progres a omenirii.

După ce analizează apoi în amănunțime capetele de acuzare aduse fiecărui muncitor în parte și demonstrează cu texte că ele nu pot fi încadrate în nici o lege penală existentă, avocatul Zissu arată gravitatea consecințelor ce le-ar avea o sentință de condamnare a conducătorilor mișcării sindicale.

Ea ar servi de paravan pentru dizolvarea sindicatelor unitare, singurele organizațiuni legale care mai apără muncitorimea și ar facilita exploatarea pînă la epuizare a producătorilor.

Acțiune clandestină și ilegalitate guvernamentală
— Pledoaria tov. avocat L. D. Pătrășcanu —

Tov. avocat L. D. PĂTRAȘCANU pledează pentru grupul comuniștilor „clandestiniști”, reprezentați prin Imbre Petre, profesoara Haia Lipsitz, Lénárd Árpád, soldatul Lázár Odón, Sencovici și alții.

Procesul care se desfășoară de 5 săptămâni în fața Consiliului de Război — începe tovarășul avocat, — este un proces pur politic și nu „complot” bolșevic cum se insinuează în fiecare zi.

Pe banca acuzării stau astăzi reprezentanții tuturor organizațiilor muncitorești politice și sindicale — de la partidul comunist ilegal, tineretul comunist, Ajutorul Roșu, Ajutorul muncitoresc și până la sindicatele unitare.

Nu se poate înțelege fundamentul acestui proces decât după o analiză a relațiilor de forță socială și a modului cum lupta de clasă se desfășoară la noi.

În vremea de după război, beneficiile băncilor și a capitalului financiar au atins cifre fantastice, în timp ce situația materială a categoriilor producătoare este caracterizată printr-o mizerie din ce în ce mai adâncă.

Tendința de acaparare a oligarhiei bancaro-financiare este așa de mare, încât chiar cu prețul degenerării maselor producătoare și a distrugerii organizațiilor muncitorești, ea este continuată mai departe.

În 4 ani — în epoca de după război — miliarde reprezintă creșterea depozitelor băncilor, în timp ce salariile au rămas de mizerie. Iată dar explicația procesului de astăzi. De aceea pentru a paraliza orice acțiune de organizare a maselor care ar pune stavilă exploatarea nemaipomenite din țara noastră, s-a înscenat procesul din Cluj.

S-au adus în instanță acuzațiuni prin care se condamnă lupta politică a muncitorimei. Clasa dominantă — se întreabă tov. Pătrășcanu — desfășoară numai o activitate economică împotriva muncitorimei și țărănimii? Nu! Cazul din Valea Mureșului, de la fabrica Lemaître, C.F.R., Valea Jiului — unde muncitorii și-au pretins numai revendicări pur economice — ilustrează, cum înțelege să ducă lupta reprezentanții clasei guvernante. Este mai mult decât o realitate — și un mare economist a formulat-o precis — că „politica nu este decât economia condensată”.

Al doilea cap de acuzare împotriva grupei comuniste este clandestinismul.

Acțiunea clandestină — continuă vorbitorul — nu înflorește decât acolo, unde este întronată ilegalitatea sau chiar unde legile opresc cele mai elementare drepturi cetățenești.

Analizează apoi regimul de ilegalitate, declarând că dizolvarea P.C. și T.C. prin simple ordonanțe militare, sînt fapte împotriva textului Constituției, care și el e destul de reacționar.

Pentru a arăta atmosfera de ilegalitate și de abuz, pe care siguranța o desfășoară în acest proces, vorbitorul citează propriul său caz, cînd în plin proces, pentru a se exercita presiune asupra sa i s-a intentat proces de ultraj, fără nici un fel de motivare și pentru simplul fapt de a fi făcut atent un comisar de siguranță asupra unei ilegalități contra unei acuzate din proces.

Față în față — încheie tovarășul avocat Pătrășcanu — stau două clase sociale; se cere un verdict de condamnare împotriva reprezentanților muncitorimei, pentru a statua un exemplu, că împotriva regimului de exploatare și ilegalitate, nimeni și nici o dată să nu îndrăznească să lupte.

Dar mersul istoric este mai presus de verdictul consiliului de război — și se va dovedi încă o dată că un curent social, nu ou o sentință poate fi împiedicat în mersul lui.

Deci, cer achitarea, pe motivul că simpla credință politică nu poate constitui un cap de acuzare.

Întreaga lume civilizată contra a astfel de procese.

Pledoaria d-lui Dem. Dobrescu

Voi apăra pe acuzați în numele legalității și în numele ordinii juridice. Dacă procesul ar fi judecat de instanțele obișnuite, aș fi reclamat la ministerul de justiție pe procurorul care ar fi deschis acțiune pentru asemenea chestiuni neserioase. Dealtfel de doi ani este pendinte la tribunalul Ilfov procesul pentru desființarea sindicatelor unitare din București, dar ministerul nu îndrăznește să-l judece. De frica instanțelor ordinare a venit la consiliul de război, ca să facă din armată călăii muncitorilor.

Procese de felul acesteia au ridicat în contra noastră întreaga lume civilizată.

În toate vremurile clasele guvernante au recurs la mijloace de asuprire a clasei oprimată. Dar tocmai prin aceasta, împingeau la revoluție.

Analizează legile pentru muncitori în țara noastră, unde ei sînt considerați ca animale. Acum muncitorii s-au organizat și au ajuns o forță politică către care s-au adresat toate partidele politice. Au fost însă refuzate ca reacționare. Critică spiritul polițist care declară de bolșevic pe oricine cere legalitate față de muncitori. Toate noile provincii, pentru că au spirit de legalitate sînt declarate bolșevice. Li se desființează sindicatele, grevele se persecută și legile muncitorești sînt călcate în picioare.

Pentru ce motive sînt acuzați muncitorii în acest proces? Unul pentru că a fost la Viena, altul pentru că a primit o scrisoare sau a avut întâlniri cu socialiștii în străinătate. Nu se poate aduce nici o vină serioasă. Unii sînt dați în judecată ca revoluționari pentru că și-ar fi botezat copiii în sens bolșevic, ceea ce constituie o adevărată rușine pentru ordonanța definitivă.

Sînt dați în judecată și oameni cari au strîns ajutoare pentru familiile celor condamnați. După această concepție barbară, odată cu acuzații trebuie distruși copiii și familiile lor.

Ca o dovadă a ilegalității, d. Dem. Dobrescu comunică un fapt caracteristic. Siguranța din București a confiscat manuscrisul pledoariei avocatului C. Vicol, atacînd în felul acesta dreptul unui avocat. Declară că va protesta contra acestei ilegalități.

D. Dem. Dobrescu termină, amintind că procesul se judecă în sala Memorandului, unde o națiune comitea o nedreptate față de alta. Să nu se facă și acum o nedreptate asemănătoare, condamîndu-se oameni nevinovați.

LIBERALII ȘI CLASA MUNCITOARE

— *Pledoaria d-lui Toma Dragu* —

D. TOMA DRAGU își începe pledoaria arătînd că în acest proces se apără drepturile cetățenești și libertățile proletariatului.

Procesul a fost înscenat de o categorie parazitară care ne guvernează: Partidul liberal, care are în trecutul său crime împotriva muncitorimei. Cea mai bună dovadă a slăbiciunii clasei stăpînitoare sînt tocmai aceste înscenări monstre și monstruoase.

Pretinsele comploturi trebuie să motiveze dictatura partidului liberal. Statul nu este al burgheziei, ci al milioanelor de muncitori și țărani, traduși prin reprezentanții lor în fața unei instanțe excepționale.

Nu există nici o lege care să fi dat drept guvernului liberal să dizolve partidul comunist. Împotriva legilor în vigoare, s-a comis un abuz contra dreptului de asociație.

Demonstrează apoi cu numeroase și documentate texte juridice — care deșteaptă atenția întregii săli — cum trebuie interpretate legile penale și arată caracterul lor restrictiv.

Consiliul are putere discreționară, dar tot pe baza faptelor și a textelor de legi, cari nu pot fi nesocotite, oricît de mare ar fi dorința reacționară a partidului liberal — astăzi la guvern.

Trebuie să respirăm cîteva clipe de libertate în această țară. Trebuie ca odată cetățenii să aibă garantate libertățile lor. Și mai ales clasa muncitoare — pentru că, cum spunea Clemenceau, uzina este o ocnă — trebuie să aibă dreptul de a se organiza în partid și în sindicate.

Și sînt sigur că mîine, cînd istoria va decide, proletariatul va conduce mult mai bine destinele omenirii.

Nu vă lăsați influențați de nimeni, și prin verdictul dv., stabiliți o eră de legalitate în această țară.

Acuzațiile nu se pot încadra în nici un text de lege

Pledoaria advoc. C. Paraschivescu-Bălăceanu

Acuzații de față — spune vorbitorul — sînt încadrați în art. 1 — „crime contra persoanelor și proprietăților” — art. 11 — „afilierea la o asociație din străinătate care are de scop răsturnarea ordinii sociale din România”.

Care sînt crimele săvârșite de acuzați? „Botezurile, întrunirile sindicale, conferința social-democrată din Sofia, emblemele după căminurile muncitorști, căsătoriile clandestine”, lupta împotriva militarismului etc.

Dar aceste nu sînt fapte subversive și sînt convinși că nu există în România un singur judecător — oricît de reacționar ar fi — care să condamne asemenea fapte.

Crimă contra persoanelor și proprietăților înseamnă: „ucide, dă foc, jefuiește” — aceste sînt faptele prevăzute de lege și discutate și stabilite chiar cu ocazia dezbaterilor acestei legi.

Nu se pot deci încadra în aceste articole decît fapte precise.

Dar faptele imputate nu există în nici un text de lege.

Privitor la Sindicatele Unitare, vorbitorul analizează legea Trancu-Iași și legea persoanelor juridice — citînd o mulțime de jurisprudențe române și străine — și dovedește că nici nu poate fi vorba de vreo acuzațiune „subversivă” adusă Sindicatelor. În primul rînd ministerul muncii, nu siguranța și poliția trebuie să controleze aceste organizațiuni.

Trece la analiza „Ajutorului Roșu”, „Ajutorul muncitoresc” și grupei clandestine și clarifică din punct de vedere juridic absurditatea aplicării art. 1 și 11 acuzațiilor din aceste organizațiuni.

Terminînd pledoaria vorbitorul spune: „N-am venit să pledez în acest proces, mînat de sentimente pur avocațești.

Am venit condus de o datorie mult mai înaltă: de datoria cetățenească ce obligă pe orice om cîstit să apere o realitate socială, împotriva fanteziilor și ilegalităților care se comit. Am venit să apăr pe muncitorii, intelectualii și muncitoarele cari au suferit pentru un ideal, pentru o credință sfîntă pentru ei. În numele realității sociale, în numele adevărului juridic, cer, domnilor judecători, să aduceți un verdict de achitare”.

Procesele verbale ale Siguranței nu pot constitui o dovadă

D. Dr. AUREL LAZĂR începe prin a protesta împotriva așa-zisei prese românești, care caută să creeze o atmosferă ostilă acuzațiilor, voind să influențeze atît opinia publică, cît și conștiința judecătorilor.

Amintește că în aceeași sală s-a dezbătut marele proces al Memorandumului. Și acela era proces de idei. Banca acuzațiilor este locul de încercare al ideilor noi. În trecutul nostru românesc am luat parte la multe procese — spune oratorul — și luptătorii au fost condamnați. Prin aceasta însă se creează martiri.

Din studierea dosarului, din ordonanța definitivă și din rechizitoriul comisarului regal nu se găsește nici un fapt care să intre în cadrul legilor noastre. Vorbitorul analizează ordonanța definitivă, arătînd numeroase contradicții.

În altă ordine de idei spune că cenzura și starea de asediu sînt ilegale. Nu numai muncitorii, dar și țărani trebuie să vină la Cluj pentru a fi judecați de consiliile de război. La sistemul acesta de înfricoșare a țăranilor și muncitorilor se mai adaugă sistemul jandarmeriei și siguranței generale.

Acuzarea se întemeiază pe procesele verbale de la siguranță și pe depozitiile martorilor polițienești. Nici unele nici ceilalți nu pot forma o acuzație.

Mai departe d. Aurel Lazăr se ocupă de chestiunea muncitorească pe care o numește chestiunea vitală a țării noastre. Face teoria științifică a revoluției. Vorbește de chestiunea sindicală și recunoaște dreptul pentru muncitori de a se organiza în sindicate pe baza luptei de clasă. Sindicatele trebuie controlate de ministerul muncii și nu de poliție.

Vorbînd de greva de la Phoebus, d. Aurel Lazăr prezintă un certificat oficial de la inspectoratul muncii, prin care se constată că muncitorii au declarat greva legal.

Mai departe vorbește despre tov. dr. Rozvan, Czeller, dr. Santo, dr. Kertész, Ulmann și Bleit, consilieri comunali în Oradea și membri ai blocului muncitoresc-tărănesc, demonstrând că ar însemna o curată monstruozi-tate condamnarea lor pentru că au activat politicește înăuntrul Blocului Muncitoresc-Tărănesc.

VIATA MUNCITOARE, an. V, nr. 39 din 21 octombrie 1928, p. 1, București.

Sub presiunea protestelor din țară și din afara granițelor țării, sub influența acțiunii energice a acuzaților și a apărătorilor, precum și în urma dovedirii inconsistenței celor cuprinse în rechizitoriu, a lipsei dovezilor, Tribunalul Militar al Corpului 6 Armată a fost nevoit să renunțe la acuzațiile aduse împotriva organizațiilor legale ale clasei muncitoare: Sindicatele unitare și Ajutorul Muncitoresc Român. În cuvântul de încheiere al apărării, Lucrețiu Pătrășcanu, după ce a demonstrat netemeinicia celor rostite de procurorul militar în cuvântul său de încheiere, a stabilit pe bună dreptate: acuzarea pretinde că apărarea nu a dovedit nimic, pe când tocmai ea (acuzarea) ar fi fost obligată să o facă, dar totodată, sub influența acestui „nimic” a pronunțat acuzații atât de grave care constituiseră coloana vertebrală a acuzării. Dintre cei 76 de acuzați ai „Marelui proces comunist” de la Cluj, care a durat 37 de zile, Tribunalul Militar al Corpului 6 Armată a condamnat 37 de persoane. Sentințele însumau un total de 150 de ani închisoare și 273 ani de interdicție politică, precum și 715.500 lei amendă. Printre cei condamnați se aflau: David Avramescu (3 ani), Haia Lifschitz (8 ani), Alexandru Sencovici (7 ani), Lázár Odön (3 ani), Arcadie Lénárt (6 ani), Ernest Neumann-Máté (9 ani) etc. „Sentința a fost pronunțată! — scria „Lemnarul”, gazeta Uniunii Muncitorilor în Lemn din România —. Pedepse grele au primit aceia care crezuseră că tribunalul de clasă sancționează numai fapta, nu și ideea; s-au dat ani grei celor care, cunoscând „mila” jurisdicției burgheze, așteaptă zorile în exil. Dar nevătămate au ieșit din atacul concentrat Sindicatele unitare, înspre nimicirea cărora s-au îndreptat rafalele autorităților... Acuzația a fost înfrântă în urma atitudinii strălucite a muncitorimii conștiente care, ca un singur om, a protestat în modul cel mai energic în toată țara împotriva prigoanei, cerând cu hotărâre achitarea în proces a Sindicatelor unitare, reprezentante de luptă ale clasei muncitoare... Sentința a fost pronunțată! Au fost condamnați muncitori simpli, intelectuali și conducători ai muncitorimii. Clasa muncitoare însă își va cinsti martirii, așezându-i pe pedestalul etern al istoriei” (1 noiembrie 1928).

Marea campanie democratică din țară și de peste hotare împotriva acestei rușinoase înscenări la adresa clasei muncitoare din România, campanie în care se îngemănau în mod organic strădaniile apărătorilor și poziția neclințită a acuzaților, a determinat Consiliul de Război al Corpului 6 Armată din Cluj să achite dintre cei 76 acuzați 39 de persoane. Această victorie a fost plătită scump: Haia Lifschitz, implicată în proces, în urma tratamentului bestial aplicat în închisoare și a grevei foamei de peste 40 de zile, și-a pierdut viața în spitalul „Charité” (azi spitalul C.F.R. din strada Republicii nr. 18, Cluj-Napoca).

Cu peste 50 de ani în urmă, la Tribunalul militar din Cluj autoritățile claselor exploatatoare au judecat pe reprezentanții mișcării muncitorești și democratice din România. Marea majoritate a acuzaților, strânși într-un loc din toate părțile țării, au înfruntat această luptă, trecând chiar la contra-ofensivă împotriva regimului burghezo-moșieresc. În spatele acuzații se alinia întregul aparat represiv, iar al acuzaților se aflau masele muncitorești, forțele progresiste ale vieții sociale din țară și din toată lumea, încurajându-i și sprijinindu-i în luptă. Istoria a arătat de partea cui a fost dreptatea.

PETRU BUNTA